

→ banken – forudsat at kapitalens størrelse opfylder lovens øvrige krav – berettiget til at fortsætte sin virksomhed. Hvis denne kapital ikke er tilvejebragt, skal banken på eget initiativ træde i betalingsstandsning, medmindre industriministerens dispenserer herfra.

En betalingsstandsning medfører, at banken lukker helt, således at der ingen transaktioner foretages. Indskydergarantiordningen vil inden for 1 måned dække indlån på op til 250.000 kr. og bliver herved storkreditor i boet.

SB er med det hidtidige skønnede kapitaltilførselsbehov på mindst 350 mio. kr. i år tæt på den situation, at 50% af aktiekapitalen er tabt. Dette bliver aktuelt, hvis der konstateres et kapitaltilførselsbehov på 383 mio. kr. Finanstilsynet har efter en inspektion afsluttet den 25. september 1992 anslået, at kapitaltilførselsbehovet er højere end 383 mio. kr. Dette beløb er imidlertid beregnet på baggrund af en statistisk hensættelse på privatkundeengagementerne, idet det formodes, at hensættelserne på disse engagementer er ensartede i SB og FB, hvor disse engagementer er undersøgt.

Et krav fra Finanstilsynet om hensættelser på privatkundeengagementerne, der bringer de samlede kapitaltilførselskrav op på mere end 383 mio. kr., vil derfor midlertidigt kunne afvises fra SB's side, indtil der er foretaget en konkret undersøgelse. Dette vil kunne bevirke, at Finanstilsynets endelige resultat først kan foreligge i løbet af 2–3 uger.

3.3. Konsekvenser af lukning af de færøske storbanker.

Da al virksomhedsfinansiering på Færøerne i realiteten bliver foretaget af de to færøske »storbanker«, vil en lukning af disse få katastrofale følger for Færøerne. Det vil standse al form for erhvervsfinansiering og skabe uoverskuelige problemer for betalingssystemet, hvilket er et anliggende for Rigsfællesskabet. Bankerne på Færøerne står iøvrigt for en del af skatteopkrævningen.

Dette og den følgende taknegang gælder ikke, hvis Landsstyret skulle træde til med en garanti for debitorvirksomheder (eller evt. SB). Det betyder imidlertid, at den private sektors problemer overføres til Landsstyret, der således forudsættes at kunne honorere de krav, der måtte følge af garantierne – også med likvidi midler.

Såfremt der kun stilles garantier fra Landsstyrets side, vil Finanstilsynet ikke kunne acceptere en sådan garanti alene. Landsstyrets problemer er så alvorlige, at der kan stilles spørgsmål ved garantiens værdi. Det vil derfor kunne være erstatningspådragende, såfremt Finanstilsynet accepterede denne.

Blot den ene bank lukker, vil det betyde lukning af en række virksomheder. Der vil f. eks. ikke være penge til lønninger, foder til fiskeopdræt og en række større offentlige indlån vil være delvis tabt. Der vil blive tale om et betydeligt indlånstab for den enkelte færing, idet færingerne på baggrund af skatteincitamenter bl.a. anvender bankkonti til pensionsformål og derfor ofte har over 250.000 kr. på almindelige bankkonti (250.000 kr. er den øvre grænse for indskydergarantiordningen).

En lukning af det ene pengeinstitut vil få afsmittende effekt på det andet pengeinstitut som følge af manglende tiltro til det færøske banksystem. En lukning vil få betydning for Færøernes kreditværdighed over for udlandet.

Det bemærkes, at det største færøske selskab »Fiskasølan« må betragtes som en livsnerve i den færøske økonomi. Rammes denne vitalt af en lukning vil det få vidtrækkende konsekvenser for den færøske økonomi. Fiskasøla ejer 1/3-del af Sjóvinnubankin, har mange udenlandsrelationer og er derfor temmelig udsat. Fiskasøla tegner sig for 75% af den samlede færøske eksport.

Et monopolforsikringselskab på Færøerne ejer ligeledes 1/3-del af aktierne og har ligeledes store indlån i SB. Forsikringselskabet er ikke under tilsyn af Finanstilsynet.

Endelig vil en række færøske virksomheder være meget følsomme over for selv en kortvarig mangel på likviditet.

Det færøske Landsstyre har selv sagt mulighed for at gå ind og afbøde de værste følgevirkninger af en lukning af SB, herunder forsyninger til fiskeopdræt og sikring af indskydernes penge. I den udstrækning det sker, vil det kunne fremskynde det tidspunkt, hvor Landskassen kommer i vanskeligheder, men det vil betyde, at bankkrisen på Færøerne i første omfang bliver et rent færøsk anliggende.

3.4. Konsekvenser af en kortvarig betalingsstandsning.

Selv konsekvenserne af en kortvarig betalingsstandsning af SB vil blive meget mærkbare for det færøske samfund uden dog formentlig at være katastrofale. Konsekvenserne er afhængige af varigheden af betalingsstandsningen. En midlertidig betalingsstandsning gør det svært at åbne igen uden hjælp, idet tiltroen til banken vil være minimal, med mindre der laves en troværdig redningsplan.

En kortvarig betalingsstandsning kunne være det, der skal til for, at Landsstyret erkender omfanget af problemerne og selv henvender sig til den danske stat om hjælp. Det kan ikke udelukkes, at Landsstyret først vil reagere temmelig sent, eller at Landsstyret midlertidigt vil klare problemet ved lån hos udenlandske banker og derved udsætte løsningen af de egentlige problemer i den færøske økonomi.

3.5. Mulige løsningsmodeller.

Den danske stat bør i lyset af ovenstående overveje, om der skal gribes ind overfor de færøske forhold og i givet fald hvornår og hvordan.

Det bør under en eventuel statslig medvirken i en hjælpeaktion sikres, at resultaterne opnås med anvendelse af de færrest mulige økonomiske ressourcer. Endvidere bør den danske stat ikke indtræde i en hjælpeaktion, med mindre Færøerne anmoder herom.

Nedenfor gennemgås en række scenarier, der illustrerer en række mulige udviklingsforløb og statslige reaktioner herpå.

Scenarierne tager udgangspunkt i situationer, hvor mindst halvdelen af aktiekapitalen må anses for tabt, eller hvor der gives en 6 måneders frist til at skaffe yderligere kapital og øvrige løsningsmodeller.

Det bør være en afgørende forudsætning for, at den danske stat går ind i en hjælpeordning til den færøske finansielle sektor eller til Landsstyret, at ordningen kan kombineres med betingelser til den færøske økonomi. Såfremt Landsstyret ikke er kender situationens alvor, vil omfanget af en sådan hjælpeordning være uoverskuelig og vil kunne udvikle sig til en blanko check til Færøerne. Hertil kan føjes, at de positive virkninger af en hjælpeaktion på Færøerne i form af en mere realistisk holdning til de økonomiske muligheder formentlig vil udeblive.

Timing af Landsstyrets reaktion vil kunne få afgørende betydning for den finansielle sektor på Færøerne. En forsinket reaktion vil kunne medføre, at f. eks. SB-banken må lukke. Det må imidlertid formodes, at der vil komme en anmodning fra Landsstyret, inden dette vil være tilfældet.

Det kan ikke udelukkes, at Landsstyret i første omgang vil søge at løse problemet selv. Kapitaltilførselsbehovene er imidlertid så store, at Landsstyret på et eller andet tidspunkt må se sig nødsaget til at henvende sig til den danske stat.

Nedenstående løsningsmodeller omfatter således alene tilfældet, hvor Landsstyret har anmodet om hjælp.

Endvidere vil løsningsmodellerne ikke medtage de situationer, hvor bankerne kan skaffe den nødvendige kapital fra udenlandske banker og private investorer. Det er usandsynligt, at denne kapital på kort eller længere sigt kan fremskaffes på denne måde.

Løsningsmodellerne i disse situationer er:

1. Den danske stat nægter at hjælpe, hvilket formentlig vil betyde, at SB på kortere eller længere sigt må lukke. For FB vil situationen være afhængig af Den Danske Banks vilje til at yde kapitaltilførsel.

Såfremt SB går ned, vil FB kunne overveje at overtage de bedste af de tidligere SB-forordringer. Dette vil imidlertid forudsætte en kapitaludvidelse i FB. Mens Den Danske Bank formentlig vil hjælpe FB-banken, må det anses for meget usandsynligt, at den vil hjælpe med til en yderligere kapitaludvidelse. Såfremt økonomien ikke retter sig eller som konsekvens af realiseringen af aktiver i SB, vil tabsniveauet kunne stige meget mærkbart i FB i de kommende år. Der kan derfor vise sig et behov for senere at give økonomisk støtte til banken.

Skulde det mod forventning ske, at også FB går ned, idet det vælges ikke at støtte FB, vil der evt. kunne oprettes en ny bank med hjælp fra den danske stat. Fordelen ved denne ordning er, at den er konkurrenceneutral. Konsekvensen vil være, at det bliver indskyderne, der kommer til at betale for denne løsning. Dette er problematisk på Færøerne, idet privatpersoner har store indskud. Det vil i en periode standse al form for erhvervsfinansiering og skabe store problemer for betalingssystemet. En sådan løsning vil betyde, at det færøske samfund bliver meget hårt ramt.

2. Den danske stat hjælper med et økonomisk tilskud i form af lån til Landsstyret. Da der i SB formentlig stadig vil være nogen aktiekapital med dertil knyttet aktionærindflydelse, og da der i fremtiden må forventes yderligere tab i banken, er det ikke hensigtsmæssigt at tilbyde ny almindelig aktiekapital. Derimod kunne et indskud af ansvarlig kapital eller aktiekapital klasse II i banken være en mulig løsning. Indskud af aktiekapital klasse II har den fordel, at man får aktionærindflydelse direkte, og at denne særlige kapital kan være efterstillet den øvrige aktiekapital. Den gamle banklov gør det ikke muligt direkte at indskyde ansvarlig kapital og medregne denne til 10%-egenkapitalkravet. Det kræver dispensation fra industriministeren. Når hele den oprindelige aktiekapital er nedskrevet, vil den ansvarlige kapital kunne konverteres til aktiekapital.

Herefter vil Færøernes Landsstyre på baggrund af lån fra den danske stat være eneaktionær i banken.

En betingelse for statslig bistand vil være, at der sikres en tilstrækkelig professionalisme i banken. Der bør derfor mellem Landsstyret og banken etableres en fond, der står for bankens drift i en overgangsperiode. Noget lignende er gennemført i Norge af Statens Sikringsfond. Fordelen ved fonden er, at den kan sammensættes upolitisk og professionelt. En sådan fond vil lettere end Landsstyret kunne gennemføre de nødvendige strukturaliseringer inden for havbrug, filetfabrikker m.v.

Ovenstående ordning kan modificeres ved, at staten indskyder aktiekapital direkte i banken.

3. En almindelig aktieudvidelse eventuelt med deltagelse af et eller flere danske pengeinstitutter kombineret med, at den danske stat via Landsstyret supplerer med den nødvendige resterende ansvarlige kapital, jf. løsning 2. Det er imidlertid tvivlsomt om en aktieemission under de nuværende omstændigheder vil blive en succes.

Danske pengeinstitutter vil endvidere næppe gå ind i en sådan ordning, med mindre de er sikre på, at den danske stat ligeledes går ind og støtter. Situationen i den danske finansielle sektor gør, at mængden af risikovillig kapital i øjeblikket er relativt lille. Løsningsforslaget må derfor skønnes urealistisk.

4. Der etableres et afviklingselskab, som overtager de »dårlige« lån og den »gamle« banks aktiekapital nedskrives til 0. Der tilføres ny egenkapital til banken evt. som ansvarlig indskudskapital eller som konverterede indlån.

Problemerne ved at etablere et afviklingselskab er, at man herved skaber en afviklingsbank på Færøerne, og at administrationen af denne bank formentlig alene kan ske af personale fra enten SB eller FB. Endvidere vil man have et landsstyrejet selskab, so vil få svært ved at gennemføre de nødvendige strukturaliseringer. Løsningen vil kræve temmelig megen administration. Det må forudses, at afviklingselskabet vil kunne skabe problemer for den tilbageværende bank. Der skal indskydes aktiekapital i banken. Det har været overvejet

